

JOGI KISOKOS

Készítette: Hunyadi Gábor

(Jobbik Jogsegély Szolgálat)

Baloghné dr. Seres Krisztina

(Jobbik Jogsegély Szolgálat)

ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK

1. Az alapvető jogok

A mindenkit megillető alapvető jogok között szerepel többek közt – a szempontunkból csak a fontosabbakat megemlítve – az élethez és emberi méltósághoz való jog, a kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód, a lekiismereti-és vallásszabadság, a szabad véleménynyilvánítás, a sajtószabadság, a gyülekezés szabadsága, az egyesületek létrehozásának és azokhoz való csatlakozás szabadsága, az ártatlanság védelme, a jogi védelemhez való jog, továbbá a jogtalan letartóztatás miatti kártérítés követelhetőségének joga.

ÖSSZEGEZVE:

Az alapvető jogokat az Alkotmány szabályozza, megsértésük esetén a jogában sértett fél, panaszt, feljelentést tehet vagy kártérítési eljárást indíthat.

2. Az alapvető köteleességek

Az alapvető köteleességek mindenkit egyformán köteleznek, mindenféle személyes körülményre tekintet nélkül, legyen a kötelezett rendőr vagy civil, idős vagy fiatal, nemzetiségi származású vagy sem, bármilyen foglalkozású és anyagi helyzetű.

3. A jogszabályok

A jogszabályokat mindenki köteles ismerni, senki nem bújhat ki a felelősség alól, ha azzal védekezik, hogy nem tudta, hogy valamit tilos, mert nem ismerte az ezt tiltó jogszabályt, és ez természetesen a rendőrökre is igaz.

4. Ki védi a jogaimat?

- **alapvető jogainkkal saját magunknak kell tisztában lennünk**, amennyiben nem ismerjük jogainkat, úgy kérhetjük ügyvéd segítségét. (A mai törvénytelen rendőrségi eljárásokat tekintve, mindenképpen tanuljuk meg alapvető jogainkat, mert a hatóságok folyamatosan megpróbálnak megteveszteni minket.)

- a **hatóságoknak** (rendőrség, önkormányzat, apéh, egyéb hivatalok) a jogszabályok betartásával kell eljárni, nem tehetnek meg semmit önkényesen, törvényellenesen (elvileg!)

- ha a hatóságok (pl. szabálysértési hatóság) döntését az állampolgár nem fogadja el, az ügy **bíróság** elé kerül, ill. ha a magyar bíróságok döntését is igazságtalannak tartjuk, akkor fordulhatunk nemzetközi bíróságokhoz is.

ÖSSZEGEZVE:

A hatósági eljárás során az ügyfél, eljárás alá vont személy, vádlott jogait minden hatóság köteles tiszteletben tartani és a jogszabályok alapján lefolytatni az eljárást. A jogokról való tájékoztatás is kötelessége a hatóságnak.

5. Az eljárások menete általánosságban

Legyen az rendőrségi (pl. szabálysértési-, vagy büntetőeljárás ha valakit egy tüntetésről előállítanak) vagy államigazgatási (pl. panasz-) eljárás, az állampolgár először mindig a hatósággal találja szemben magát (pl. a rendőr intézkedik vele szemben, az ügyintéző meghallgatja, stb). Amíg az a hatóság jár el, amely az eljárást megkezdte, **elsőfokú eljárásról** beszélünk.

Ha kifogással, ill. fellebbezéssel élünk az elsőfokú döntés ellen (mert pl. megbüntet a 'rendőrség') akkor bírósághoz fordulhatunk.

Egyes esetekben a bíróság eljárása csak egyfokú (van, hogy tárgyalás tartása nélkül dönt, van, hogy tárgyaláson), más esetben a bírósági döntés ellen is lehet **fellebbezni**, ilyenkor ismét bíróság jár el, csak magasabb fokú.

A büntető ügyek a vázoltaktól annyiban különböznek, hogy már az első határozatot is bíróságnak kell meghoznia, ez következik az Alkotmányból.

ÖSSZEGEZVE:

A szabálysértési ügyekben a rendőrség jár el, a döntésük nem végleges, jogorvoslat a bíróságtól kérhető.

6. A rendőr

A rendőr **hivatalos személy**. Egyenruhát, védőruházatot vagy civil ruhát visel (utóbbi esetben rendőri mivoltát szolgálati igazolványának és azonosító jelvényének felmutatásával bizonyítja).

Az egyenruhás rendőrnek a szolgálata során **minden esetben viselnie kell az azonosító jelvényét**, amit az egyenruha bal felső mellrészén kell elhelyezni, ezen kívül viselnie kell az egyenruha mindkét vállrészén elhelyezett **szolgálati váll-lapot**, ami a rendfokozatát jeleníti meg, továbbá az egyenruháján egy **névkitűzőt** is. Ettől a szabálytól eltérni csak kivételes esetekben lehet (pl. tömegosztatáson a védőfelszerelésen jól látható helyen kell elhelyezni az azonosító jelvény számát (a sisakon is van egy – azonosításra nem mindig alkalmas – szám) és a ruha bal karján az állományjelzést).

Ha a civil ruhás rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az

intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét (pl. azonnali beavatkozás, fellépés szükséges), úgy az intézkedés befejezésekor köteles ezeket felmutatni.

A rendőr **köteles előjárója utasítását (parancs) végrehajtani**. A parancs teljesítését viszont meg **kell tagadnia, ha annak végrehajtásával bűncselekményt követne el**. (Az előjáró figyelmét a rendőrnek fel kell hívnia, hogy parancsa bűncselekmény végrehajtását írja elő.)

ÖSSZEGEZVE:

A rendőr hivatalos személy (ha bántalmazzuk, az bűncselekmény!), ha az állampolgárral kapcsolatba kerül, köteles rendőri mivoltát egyenruhájával és azonosítószámával vagy igazolványával igazolni. A felettese parancsát nem minden esetben kell végrehajtania, ha a parancs bűncselekményt valósít meg, akkor a végrehajtást meg kell tagadnia.

7. Mit tehet a rendőr?

A rendőr feladatait és a feladatellátás közben betartandó kötelezettségeit az Alkotmány, a Büntetőeljárás törvény, a Rendőrségi törvény, valamint több rendelet állapítja meg.

I. Intézkedések

a) Igazoltatás

Rendőrnél 17 féle intézkedésre van lehetősége (ez egyben kötelessége is), az állampolgár vele azonban elsősorban **igazoltatás** alkalmával találkozik.

Az igazoltatás **célja az igazoltatott személyazonosságának megállapítása**, ami egyben annak eldöntésére is szolgál, hogy szükség van-e további más rendőri intézkedésre.

Az igazoltatás – mint minden rendőri intézkedés – **célhoz kötött**. Tehát pusztán a zaklatás vagy megfélemlítés érdekében végzett igazoltatás jogszerűtlen, és a célja nem lehet pusztán az adatgyűjtés (bár indokot mindig találnak rá). Az igazoltatás tehát nem lehet önmagáért való, mindig kell lennie valamilyen alapjának és céljának. A legjellemzőbb ezek közül az, hogy valamilyen további rendőri intézkedés szükségességének megítéléséhez, bizonyos hatósági eljárás lefolytatásához szükséges az adott személy kilétének megállapítása. Fontos kiemelni azt is, hogy a gyanús személyek igazoltatása esetén a gyanúnak mindig valamilyen konkrét tényen kell alapulnia. Fokozott közbiztonsági ellenőrzések elrendelése alkalmával - sajnos ezt mostanában a rendőrség vezetői előszeretettel alkalmazzák (és ezzel véleményünk szerint visszaélnék a joggal) – különösebb indok nem szükséges, de ebben az esetben is hívjuk fel az intézkedő rendőr figyelmét, hogy az igazoltatás a személyazonosság megállapítására kell, hogy korlátozódjon, és nem tarthat indokolatlanul hosszú ideig, továbbá az adataink feljegyzése minden ok nélkül jogsértő, és ez esetben azonnal tegyünk panaszt. **(Lakcím igazoló kártyánkat a rendőr nem kérheti el, ill. nem kényszeríthet a lakcímünk bediktálására. Ha erre kényszerít akkor jelentsük fel, ha előállítással fenyeget, akkor pedig hagyjuk magunkat elvitetni, majd indítsunk kártérítési pert. Az intézkedést minden esetben dokumentáljuk, és kérjük meg a mellettünk állókat, hogy tanúskodjanak nekünk, mivel a rendőrök úgy hazudnak, mint a vízfolyás.)** Kihallgató jellegű kérdésekre feltételre, vagy videófelvétel készítésére az arcunkról, az intézkedő rendőr nem jogosult, Ön viszont megteheti – ha az intézkedést nem akadályozza - hogy az intézkedést dokumentálja akár hang- vagy képfelvétel készítésével! **(Ezt lehetősége szerint tegye is meg, és ne hagyja, hogy a rendőr ebben megakadályozza.)**

A rendőri intézkedést – ha annak jellegéből vagy körülményeiből más nem következik – **napszaknak megfelelő köszönéssel, a polgár nemének és életkorának megfelelő megszólítással, egyenruhás rendőr esetén tisztelgéssel(!) és a tervezett intézkedés közlésével kell megkezdeni.** A polgári (civil) ruhában lévő rendőr szolgálati igazolványának és jelvényének felmutatásával **igazolja a rendőrséghez tartozását és intézkedésre való jogosultságát.** Amennyiben ezen kötelezettségeinek a rendőr nem tesz eleget, úgy figyelmeztessük, hogy az intézkedéssel szemben panasszal fogunk élni.

Az igazoltatás megkezdésekor a rendőr **elkéri az állampolgár személyi igazolványát vagy egyéb személyazonosságát hitelt érdemlően igazoló okmányát** (pl. új típusú vezetői engedély, útlevél). (A lakcímkártya nem szükséges az igazoltatáshoz, annak átadására vagy a lakcímünk bemondására nem kötelezhet a rendőr.) Amennyiben az okmány valódisága kétséges, az intézkedő rendőr ellenőrző kérdéseket tehet fel, illetve felszólíthatja az igazoltatott személyt adatai bemondására (pl. neve, anyja neve, mikor született) és azokat a részére átadott okmánnyal összehasonlítja. Indokolt esetben az igazoltatott személy adatait a körözési nyilvántartásban ellenőrzi. A rendőr által ismert vagy más jelen lévő ismert kilétű személy közlését is elfogadhatja a személyazonosság megállapítására. (De jobb ha igazolvánnyal igazoljuk magunkat.)

A rendőr az intézkedés megkezdése előtt **köteles nevét, rendőri mivoltát, szolgálati helyét, az intézkedés tényét és célját szóban közölni.** A rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni a törvény szerinti panasz lehetőségéről is.

A rendőrségi törvényben is rögzített alapelv, hogy az igazoltatás csak az intézkedés alá vont személyazonosságának megállapításához szükséges ideig tarthat, nem okozhat olyan hátrányt, amely nem áll arányban az igazoltatás céljával.

Az igazoltatás során – amennyiben ez a további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények (pl.: bűncselekmények helyszínén történő információgyűjtés, közlekedési balesetek szemtanúinak felkutatása stb.) azt indokolják – **a rendőr az igazoltatott személy adatait igazoltató lapra rögzítheti.** (Az úgynevezett RK lapra történő személyi adatok rögzítése nem történhet készletező jelleggel, ha a rendőr minden indoklás nélkül teszi azt, akkor **éljünk panasszal az intézkedés ellen!**)

Az **állampolgárnak jogában áll megtudni, hogy miért került sor az igazoltatásra.** A rendőr – ha előtte elmulasztotta - az intézkedés befejezését követően az igazoltatott kérelmére köteles közölni az igazoltatás okát, kivéve akkor, ha az a közbiztonság érdekét sérti. Az állampolgár azonban ebben az esetben is jogosult megtudni az igazoltatást végző rendőr nevét, szolgálati helyét és az azonosító jelvényének számát. (Ne elégedjünk meg a jelvényének a számával, mert tapasztalataink szerint azt gyakran cseréltetik, 'hamisítják'.)

b) Ruházat, csomag, jármű átvizsgálása

Az igazoltatás során a rendőr – amennyiben a személyazonosság megállapítása, illetve közvetlen veszély elhárítása, valamint bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi – az **intézkedés alá vont személy ruházatát, csomagját és járművét átvizsgálhatja.** (Közterületi rendezvényekre való belépés előtt szokásos intézkedés.) Ezen intézkedéssel csak az átvizsgálás céljához szükséges mértékben érinthetik az Ön ruházatát és testrészeit, nem fogdoshatják vagy vetkőztethetik le. (Megjegyzem, hogy a ruházat átvizsgálása eltér a **motozás** elnevezésű kényszerintézkedéstől. Ez utóbbit a Büntetőeljárás törvény szabályozza és a ruházaton kívül a test (üregének) átvizsgálására is lehetőséget nyújt a dolog megtalálása érdekében – jellegéből adódóan – orvos lehet a cselekménynél jelen.)

c) Elfogás és előállítás

Akit bűncselekmény elkövetésén tetten értek, vagy akinek őrizetbe vételét vagy letartóztatását elrendelték, jogosult a rendőr elfogni. A rendőr előállíthatja azt, aki személyazonosságát nem tudja igazolni, vagy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható ill szabálysértést felszólítás ellenére is folytatja.

Az előállításra az **igazoltság sikertelensége** vagy a **szabálysértés felszólítás ellenére való folytatása** (erről majd később) miatt kerül a leggyakrabban sor.

Az **igazolás megtagadása, illetve annak sikertelensége** esetén az intézkedés alá vont személy e célból **feltartóztatható**, valamint **előállítható**. A személyazonosság megállapítása érdekében végrehajtott előállítás során a rendőr a rendelkezésére álló központi nyilvántartásból állapítja meg a bemondott adatok valóságát. Ebben az esetben bírságot is kiszabhat a rendőrség.

Ez az **előállítás csak addig tarthat**, amíg az igazoltatott személyazonosságát nem sikerül kétséget kizáróan megállapítani, ez **legfeljebb 8 óra lehet**, amelyet az igazoltatás kezdetétől kell számítani. Indokolt esetben az előállítás időtartama **további 4 órával egyszer meghosszabbítható. (Kezdeté az a pillanat, amikor a rendőr elvezet minket, nem pedig a fogdára érkezésünk időpontja!!)**

Amennyiben ez idő alatt sem sikerül megállapítani az igazoltatott személy kilétét, akkor a Rendőrség jogosult az előállított személyt (az előállítás időtartamával együtt) összesen **24 óra időtartamra közbiztonsági őrizetbe** venni, az őrizet időtartamába azonban az előállítás ideje beszámít. Vagyis a 12 órát követően még további 12 óráig a Rendőrség jogosult fogva tartani a személyazonosságát tisztázni nem hajlandó személyt, ezután azonban további fogva tartásra önmagában ebből az okból nincs lehetőség.

ÖSSZEGEZVE:

Az **igazoltság** a személyazonosság megállapítása céljából folytatható, csak addig az időpontig tarthat, amíg ez megállapításra kerül, és csak ebből a célból, nem lehet a célja megfélemlítés, zaklatás.

A **ruházat, csomag, jármű átvizsgálása** során a rendőr – amennyiben ez szükséges – ezen dolgokat átvizsgálhatja. A ruházat átvizsgálása nem azonos a motozással, ez utóbbi testüregre is kiterjed (ezért szokták a motozottat levetkőztetni!), de természetesen ez sem lehet megalázó, öncélú, vagy szeméremérintő.

Az igazoltatás sikertelensége vagy a szabálysértés felszólítás ellenére való folytatása **előállítást** vonhat maga után, ennek keretében az előállítottat a rendőrkapitányságra kísérik. Az előállítás összesen maximum 12 órán át tarthat.

II. Kényszerítő eszközök

A kényszerítő eszközök használatának **célja** az intézkedések sikerességének biztosítása, az itnzékedéssel szembeni ellenállás megtörése, egyes esetekben az önkárosítás megakadályozása, támadás megszüntetése, szökés veszélyének elhárítása. **Közös szabályuk**, hogy csak a feltételek fennállása esetén alkalmazhatóak, fokozatosan kell alkalmazni őket, az arányosság elvét figyelembe kell alkalmazásuk során venni (nem okozhat aránytalan sérelmet), alkalmazását mindig az **intézkedés bekövetkeztére való figyelmeztetés előzi meg**, valamint nincs helye a

további alkalmazásnak, ha az ellenállás már megtört!

Fajtái:

- a) testi kényszer (megfogják a karunk, földre visznek ott lefognak, stb.)
- b) bilincs
- c) vegyi eszköz (könnygáz), elfogóháló, vízágyú, elektromos sokkoló, rendőrbot, kardlap, (a gumilövedék már, a teleszkópos ólmosbot (vipera) még nem engedélyezett!)
- d) szolgálati kutya alkalmazása
- e) útzár telepítése
- f) lőfegyverhasználat (Szabályaival elsősorban a rendőröknek kell tisztában lenniük, és szerencsére még nem alkalmazzák demonstrációk alkalmával.) Egyébként többnyire élet elleni vagy testi épséget súlyosan veszélyeztető támadás, illetve fegyveres támadás elhárítása esetén használható a lőfegyver.)
- g) csapaterő alkalmazása
- h) tömegoszlatás (jogellenesen összegyűlt, jogellenes magatartást tanúsító tömeggel szemben).

ÖSSZEGEZVE:

A rendőr az intézkedések sikerességének biztosítása, az intézkedéssel szembeni ellenállás megtörése érdekében kényszerintézkedéseket alkalmazhat.

Alkalmazásuk csak addig tarthat, amíg az ellenállás meg nem törik, előtte figyelmeztetni kell az itnzékedés lehetőségére, nem lehet aránytalan sérelmet okozva alkalmazni.

III. Kényszerintézkedések

Fajtái:

- a) **őrizetbe vétel** (A személyi szabadság átmeneti elvonása, a rendőrség, az ügyészség, valamint a bíróság is jogosult elrendelni. Csak szabadságvesztéssel büntethető bűncselekmény gyanúja esetén alkalmazható, ha valószínű, hogy az előzetes letartóztatás elrendelésre fog kerülni. Maximum **72 óráig** tarthat (a megelőző fogvatartásokat – ld. fent – be kell számítani!), a megjelölt hozzátartozót értesíteni kell róla.)
- b) **előzetes letartóztatás** (A gyanúsított személyi szabadságának bírói elvonása (tehát a rendőrség nem jogosult elrendelni!) a jogerős ítélet meghozatala előtt szabadságvesztéssel büntethető bűncselekmény miatt, ha a szökés, elrejtőzés, tanúk befolyásolásának vagy újabb bűncselekmény elkövetésének veszélye fennáll. Legfeljebb **egy hónapig** tarthat, amely azután meghosszabbítható, de ha a **3 évet eléri**, a letartóztatást meg kell szüntetni.)
- c) **lakhelyelhagyási tilalom, házi őrizet, távoltage** (Ha az előzetes letartóztatás így „kiváltható”, a bíróság ezeket az enyhébb fokú szabadságkorlátozásokat is alkalmazhatja.)
- d) **házkutató, motozás, lefoglalás** (Bizonyítási eszköz megtalálása céljából tarthatják. A házkutató megtarthatóságához határozat szükséges! Az érintett vagy képviselője jelen kell, hogy legyen.)
- e) **az eljárás rendjének biztosítása** (rendbíróság kivetése az eljárást (tárgyalás rendjét) zavarókra, testi kényszer alkalmazása az eljárási cselekmény végrehajtása érdekében).

A szabadságelvonások időtartama:

- 3 **előállítás** esetében legfeljebb **12 óra**, (8+4 óra)
- 4 **közbiztonsági őrizetbe vétel** esetén legfeljebb **24 óra**,
- 5 **őrizetbe vétel** esetén legfeljebb **72 óra**,
- 6 **előzetes letartóztatás** esetén maximum **3 év** lehet.

ÖSSZEGEZVE:

A büntetőeljárás során a rendőrség, az ügyészség és a bíróság kényszerintézkedéseket alkalmazhat az eljárás sikere érdekében. Hosszabb szabadságelvonással járó intézkedéseket csak a bíróság foganatosíthat, jogállami garanciális szempontok miatt.

ELJÁRÁSI KÉRDÉSEK

1. Az eljárások fajtái

A gyakorlatban kétféle eljárással találkozhatunk, szabálysértési- ill. büntetőeljárással.

a) szabálysértési eljárás:

Pl: egy tüntetésen a **rendőr felszólít** minket arra, hogy cselekményünk szabálysértést valósít meg, így azt hagyjuk abba (oszoljunk). Ha ezt önként nem tesszük meg, **tömegosztatás** keretében, kényszerítő eszközöket alkalmazva feloszlatják a demonstrációt, minket pedig esetleg **elfognak, majd előállítanak a fogdára**. Az elfogást követően a **ruházatot átvizsgálják** és elveszik a veszélyes eszközeinket. A fogdára visznek, itt felveszik az adatainkat, listát készítenek a nálunk talált dolgokról (amelyeket szintén elvesznek tőlünk, különösen azokat, amivel kárt tehetünk magunkban vagy másokban: öngyújtó, cipőfűző, öv), közlik, hogy miért lettünk előállítva, esetleg meg is hallgatnak az adott szabálysértés miatt (ekkor aláíratnak egy papírt, amely az előállítás körülményeit és a meghallgatáson mondottakat tartalmazza, ennek a végén található az, hogy az intézkedések miatt panasszal élek vagy nem élek. Nagyon figyeljen az akit jogtalanság ért, hogy azt húzza alá, hogy panasszal él – erről majd később), majd közlik, hogy az ügyet átteszik a lakhely szerint illetékes rendőrkapitányságra. Ezt követően több-kevesebb ideig a fogdán tartanak (maximum 12 órát, ld. fent). **(Csak olyan vallomást tegyünk, ami ránk nézve nem terhelő, ill. ha nagyon 'kellemetlenek' a kérdések, akkor ne tegyünk vallomást, várjuk meg az ügyvédet.)**

Ezen időtartam alatt az előállítottat **megilleti minden olyan alapvető emberi és állampolgári jog**, amelyet az Alkotmány és a Büntetőeljárás törvény biztosít (nevezetesen, hogy a jogaimról tájékoztatást kaphatok, az ügyvéddel és a hozzátartozómmal érintkezésbe léphetek tehát telefonálhatok, kaphatok ételt, használhatom a wc-t, stb.).

Amennyiben az előállítás vagy a fogvatartás alatt megsérültünk, kérhetjük, hogy hívjanak hozzánk orvost és az vegyen látteleletet (ennek a későbbiekben lesz jelentősége, ha a rendőröket fel akarjuk jelenteni bántalmazás hivatalos eljárásban vagy kényszervallatás bűncselekmény miatt).

Az előállítás végeztével **a fogvatartásról a rendőrség igazolást ad**, az elbocsátás előtt pedig kötelesek a dolgaink visszaadására.

Ezt követően otthon várhatjuk meg **a szabálysérti hatóság (helyi rendőrség) írásbeli idézését**, amelynek megfelelően (az adott helyen, napon és időpontban, meghallgatásra alkalmas állapotban) **meg kell jelennünk** a rendőrségen. Ennek elmulasztása esetén rendbírságot szabhatnak ki és elővezetést rendelhetnek el, amely költségét nekünk kell viselni, így nem

tanácsos megfelelő igazolás nélkül távol maradni, ha az írásos idézést átvettük. Szóbeli idézéseket ne fogadjunk el telefonon, kérjük az ügy előadóját, hogy írásban idézzon.

Itt a **szabálysértési előadó meghallgat** (figyelmeztet a jogainkra, védő igénybevétele, kérdezés, indítványtétel, iratokba betekintés, valamint arra, hogy nem vagyunk kötelesek vallomást tenni) Igazmondási kötelezettsége csak a tanúnak van, az eljárás al vont személynek nincs.

A szabálysértési eljárásban meghallgathatnak tanúkat (mi is indítványozhatjuk az állításunkat alátámasztó tanú beidézését, sőt ha van ilyen, akkor a tanút akkor is beidézethetjük, ha az 'húzodozik' a tanúskodástól) tárgyi bizonyítási eszközöket is kikérhetünk, vagy csatolhatunk (pl. videofelvétel.)

A határozatot az eljárás megindulásától számított **30 napon** belül kell meghoznia a szabálysértési hatóságnak, amely ellen a következő jogorvoslati jogaink vannak:

- **kijavítás, kiegészítés kérése** a határozatot hozó hatóságtól (elírás esetén, vagy ha lényegi kérdésről nem rendelkeztek)

- **kifogás:** az elmarasztaló határozattal szemben nyújtható be a szabálysértési hatóságnál, a bíróságnak kell címezni, a közléstől (kézhezvétel) számított 8 napon belül. Ha a szabálysértési hatóság ez alapján nem vonja vissza vagy nem módosítja a határozatot, felterjeszti azt a bíróságnak, amely 30 napon belül az iratok alapján dönt, tárgyalás mellőzésével. Ha ez sem vezetett eredményre, akkor a következő fázis a:

- **tárgyalás tartásának kérése:** a bíróság tárgyalás mellőzésével hozott végzése esetén a végzés közlésétől számított 8 napon belül tárgyalás tartása kérhető.

- rendkívüli jogorvoslat, a **perújítás:** a bíróság határozatának jogerőre emelkedésétől számított egy éven belül kérhető, egyes körülmények fennállásakor (nem tipikus, ezért nem részletezem).

Ha a határozat – az eljárás bármely szakaszában – jogerőre emelkedik, a benne foglalt pénzbírságot be kell fizetni ill. kérhető részletfizetés, halasztás. Amennyiben az **önkéntes teljesítés 30 napon belül** nem történik meg, **akkor letiltják** a keresetünkből a bírság összegét, valamint a végrehajtás költségeit is, végső esetben viszont a meg nem fizetett bírság összegét közérdekű munkára, illetve elzárásra **változtatják** át. (Ilyenkor kérjük, hogy a büntetést közérdekű munkára változtassák át, mivel nagyon könnyű munkával 5000 Ft/nap lehet ledolgozni a kirótt bírságot, ráadásul egy nap csak 6 óra munkából állhat.

Amennyiben a felelősségünket nem állapították meg az eljárás során (tehát nem született elmarasztaló határozat), a hatóság jogsértően járt el (pl. jogalap nélküli előállítás), akkor **bíróságtól kérhetünk kártérítést** az elszenvedett sérelmek miatt.

A bírói gyakorlat szerint **nem kell külön bizonyítanunk azt, hogy a jogtalan előállítás milyen lelki, társadalmi megítélésbeli hátrányokat okozott nekünk**, mivel vélelmezendő, hogy a jogtalan fogvatartás ilyen hatással van az egyénre, így ha nincs jogalapja a személyi szabadságunk korlátozásának és az ellenünk való eljárás-lefolytatásnak, akkor valószínűleg a bíróság meg is ítéli a kártérítést részünkre.

Ha bebizonyosodik, hogy előállításunk és ezáltal fogvatartásunk jogellenes volt, **feljelentést tehetünk a rendőrök ellen** jogellenes fogvatartás bűncselekmény elkövetése miatt az ügyészségen. Ugyancsak ez a helyzet akkor, ha az eljárás során bántalmaztak minket (bántalmazás hivatalos eljárásban), ha pedig ez azért történt, hogy valamilyen vallomást tegyünk, az kényszervallatásnak minősül. Ha „csupán” jogtalan hátrány okozását szenvedtük el, a feljelentést hivatali visszaélés miatt tehetjük meg.

ÖSSZEGEZVE:

Szabálysértési eljárást, pl. a gyülekezési jog megsértése („jogellenes tüntetés”) miatt a rendőrség folytat le. A határozatot 30 napon belül kell meghozniuk, amennyiben az eljárás alá vont személyt elmarasztalják, ez ellen kifogással fordulhat a bírósághoz. Ha a felelősséget nem állapítják meg, vagy később az elmarasztaló rendőrségi határozatot a bíróság hatályon kívül helyezi, bírósági eljárás (polgári per) keretében kártérítés kérhető.

b) büntetőeljárás:

A szabálysértési eljáráshoz hasonlít, azonban több szereplő van benne, sokkal hosszadalmasabb és súlyosabb jogkövetkezmény (szabadságvesztés kiszabása) is alkalmazható, így alkotmányos szempontok alapján **csak a bíróság állapíthatja meg a felelősséget és szabhat ki büntetést.**

A fentiekből következik, hogy az eljárás 3 szakaszból áll: a nyomozás (bizonyítékok összegyűjtése a gyanúsított ellen), a bírósági szakasz (tárgyalás, bizonyítás a bíróságon, ítélethozatal, esetleges jogorvoslatok), és a bírósági eljárás után az ítélet végrehajtása.

A terheltnek a következő jogai vannak az egész eljárás során:

- közöljék vele, miért folyik ellene eljárás
- felvilágosítás adása jogokról, kötelességekről
- betekintés az iratokba
- jelenlét eljárási cselekményeknél
- védőügyvéd igénybevétele
- jogorvoslat
- kapcsolattartás védővel, hozzátartozóval.

A gyanúsítottnak **nem kötelessége a kihallgatások során** (és a későbbiekben sem) **igazat mondania**, védekezésének egyetlen korlátja, hogy mást bűncselekmény elkövetésével hamisan nem vádolhat, mert az bűncselekmény. **(Tanúként viszont kötelező az igazmondás** – a vallomástétel megtagadható, ha önmagunkat vagy hozzátartozónkat bűncselekmény elkövetésével vádolnánk –ezért bevett gyakorlat, hogy a meggyanúsítandó személyt először tanúként hallgatják ki, majd vallomása alapján gyanúsítottat csinálnak belőle, mivel „ráterelődött a gyanú”. Megjegyzem, hogy a tanúként tett vallomás automatikusan nem használható fel azonban a gyanúsított kihallgatáson, ehhez a terhelt beleegyezése szükséges.)

A hatósággal nem vagyunk kötelesek együttműködni, emiatt minket semmiféle hátrány nem érhet. A nyilatkozatok tételével **javasolt megvárni a védőnket**, amíg ő nem érkezik meg, nyilatkozzuk azt, hogy „nem kívánok vallomást tenni”, vagy „későbbi időpontban, védőm jelenlétében kívánok csak vallomást tenni”.

Ha van védőnk, ő leveszi az eljárási terheket a vállunkról. Ha nincs, akkor pedig próbáljunk meg arra szorítkozni, hogy a legegyszerűbben, nem bő lére eresztve adjuk elő mondanivalónkat, a tényekhez ragaszkodjunk, hacsak nem egyértelmű a helyzet, a felelősségünket ne ismerjük el! A gyanúsítás ellen azonnal éljünk minden esetben panasszal!

ÖSSZEGEZVE:

Büntetőeljárás esetén a rendőrségnek, az ügyésznek és a bíróságnak van szerepe. Ítéletet – mivel az alapvető jogok korlátozására kerülhet sor benne – csak a bíróság hozhat.

Az eljárás szakaszai: nyomozás, elsőfokú bírósági eljárás, esetleg jogorvoslat, önként nem teljesítés miatt pedig végrehajtási eljárást folytathatnak le.

2. Egyéb jogorvoslati lehetőség: a panasz

Mi ellen lehet panaszt tenni?

1. **A rendőr intézkedése** és az általa alkalmazott **kényszerintézkedés** miatt:

A rendőrségen (az intézkedést foganatosító rendőri szervnél (az eljárásra nekik 30 napjuk van) vagy a Független Rendészeti Panasztestületnél (Nem ajánljuk, mert nem végeznek pártatlan vizsgálatot, ráadásul hónapokig pizmognak az ügyeken.) Szükséges:

- a panaszos azonosításához szükséges személyes adatait (név, cím)
- a rendőri szervet, az eljáró rendőr nevét, annak azonosító jelvénye számát
- a rendőri intézkedés helyét és idejét;
- a kifogásolt rendőri intézkedés rövid, tömör leírását. (Mi történt, és mit kifogásolunk az intézkedéssel kapcsolatban, ezt lehetőség szerint bizonyítsuk tanúval, video-felvétellel stb.)

Az eljárás során az érintett elsősorban személyesen járhat el. A panasz meghatalmazott (tehát nem kell ügyvéd) vagy jogi képviselő útján is előterjeszhető.

Ha a határozatot az országos rendőrfőkapitány hozza, ellene közvetlenül **bírósági felülvizsgálatnak van helye**.

Határidők:

A panaszt az intézkedést foganatosító rendőri szervnél (vagy központilag a ORFK panaszirodáján Bp.1139 Teve u.4-6 ill. <http://www.police.hu/bejelentések/bejelentes> lapon) az intézkedést követő **harminc napon belül** lehet előterjeszteni, amelynek vezetője azt a beérkezéstől számított harminc napon belül bírálja el. (Független Rend. Panasztestületnek **8 napon** belül kell a panaszt benyújtani.)

Ezen döntés ellen a **fellebbezést** a döntés közlésétől (ez az ajánlott levél átvételének, és nem a rendőri szerv által dátumozott feladásának a napja) számított **15 napon belül** lehet előterjeszteni.. Ha azonban a panaszt első fokon az országos rendőrfőkapitány bírálta el, a határozat ellen – csakúgy, mint amikor a Független Rendészeti Panasztestület vizsgálatát követően hoz döntést a országos rendőrfőkapitány – akkor ellene csak közvetlenül **bírósági felülvizsgálatnak** van helye. A bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet (keresetet) az első fokon eljáró rendőri szervnél kell benyújtani, de a másodfokú határozatot hozó felettes szerv (pl. a Budapesti Rendőrfőkapitányság) ellen. A felülvizsgálati kérelem benyújtásának határideje a másodfokú határozat közlésétől vagy kézbesítésétől (a levél átvételétől) számított 30 nap.

ÖSSZEGEZVE:

A rendőr ténykedései ellen panasz benyújtásának van helye, ha úgy ítéljük meg, hogy az intézkedés (vagy annak bármely része) jogellenes volt.

A panaszt az eljáró rendőrkapitányságon érdemes megtenni minél hamarabb, a rendőrség 30 napon belül köteles kivizsgálni, a döntés ellen bírósághoz lehet fordulni.

Amennyiben bebizonyosodik, hogy az intézkedés jogellenes volt, perelni lehet kártérítésért.

Feljelentés:

Feljelentést tehetünk, ha a rendőr az intézkedésével súlyosabb szabályokat sért, (pl. fenyegetőzik, megfélemlítően viselkedik, bántalmaz minket, vagy alapvető jogainkban korlátoz minket, stb.)

Erre a cselekmény helyén illetékes nyomozó ügyészségen van lehetőségünk. (Budapesten pl. a

1056 Belgrád rkp. 5.) Mivel ez egy fokkal bonyolultabb eljárás, a kezdeti lépésekhez kérjük ki egy jogban valamennyire járatos ismerősünk segítségét, vagy a jogsegely@jobbik.hu e-mail címen kérjünk tanácsot.

AZ EGYESÜLÉSI ÉS A GYÜLEKEZÉSI JOGRÓL Mindkét alapjogot az Alkotmány garantálja.

1. Az egyesület

Az egyesület alapítása az **Alkotmányban foglalt alapjog**, mindenkinek joga van **szervezetet létrehozni és ahhoz csatlakozni**.

Egyesület meghatározott célra alakítható, **nem hozható létre** a hatalom megszerzése érdekében fegyveres testület, továbbá az egyesület tevékenysége nem valósíthat meg bűncselekményt vagy arra felhívást, illetve tevékenysége nem irányulhat gazdasági (haszonszerzési) célra (erre a gazdasági társaságok hivatottak).

Az Alkotmány alapján nem minősül társadalmi szervezetnek a magánszemélyeknek az egyesülési jog alapján létrehozott olyan közössége, amelynek működése nem rendszeres, vagy nincs nyilvántartott tagsága vagy meghatározott szervezete, tehát az egyesülettől **különbözik** egy meghatározott célra szerveződött **civil szervezet**, amely **kvázi baráti társaság**ként funkcionál, így nem vonatkoznak rá az egyesületekre kötelező jogszabályi előírások, tehát pl. ez **nem igényel bírósági bejegyzést** sem. (Pl. Új Magyar Gárda Mozgalom)

ÖSSZEGEZVE:

Az egyesületek létrehozása és azokhoz való csatlakozás állampolgári alapjog. Az egyesület tevékenysége nem lehet jogsértő, nem valósíthat meg bűncselekményt, különben a bíróság feloszlátja.

Az egyesülettől különböznek a spontán közösségek, baráti körök, amelyekre nem értelmezhető egy "feloszlató" bírósági határozat.

2. A gyülekezés joga

A gyülekezés joga a **rendezvényeken közterületen való, tömegben történő megjelenés** (összejövetel, felvonulás, tüntetés) jogát biztosítja az emberek számára.

Szabályai nem vonatkoznak a választási, vallási, kulturális, sport – és családi rendezvényekre. (Tehát kampányidőszakban pl. a Jobbik rendezvényei nem bejelentéskötelesek.)

A részvétel szabályai

A gyülekezési szabadság mindenkit megillető alapjog, ezért **bárki részt vehet** a rendezvényen, ha a rendezők ahhoz hozzájárulnak. A rendezvényen részt vehet kiskorú, részt lehet venni kutyával, biciklivel, traktorral stb., a **jogszabályok betartásával mások veszélyeztetése nélkül**.

A rendezvényre **fegyveresen, felfegyverkezve** (fegyveresen jelenik meg a rendezvényen az, aki lőfegyvert vagy robbanóanyagot tart magánál, felfegyverkezve pedig az, aki erőszak vagy fenyegetés alkalmazása érdekében az élet kioltására vagy testi sértés okozására alkalmas eszközt tart magánál) **nem szabad érkezni, közbiztonságra különösen veszélyes eszközt nem vihetünk magunkkal!** (pl. 8 cm-nél nagyobb pengéjű kést, rugós kést, dobocsillagot, csúzlit, íjjat, fegyverutánzatot, elektromos sokkolót, de még gázsprayt sem, stb.)

Egyébként is tilos a közbiztonságra különösen veszélyes eszközt közterületen, nyilvános helyen - ideértve az ott lévő járművek belső tereit is -, valamint közforgalmú közlekedési eszközön birtokolni. **Ezek birtoklása már önmagában elegendő arra, hogy a rendőr előállítson és ellenünk eljárás induljon!**

A rendezvényen a résztvevők **nem valósíthatnak meg bűncselekményt** vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, a gyülekezés nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével súlyos sérelmével. (Tehát az, hogy valakinek kerülőt kell tennie a demonstráció miatt, az is sérelem, de nem súlyos.)

A gyűlésen **részt vevőkről készülhetnek felvételek**, a nyilvános közszereplés alatt – a gyülekezés ilyenek minősül – készített kép- és hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához nem szükséges az érintett személy hozzájárulása. Ugyanakkor a rendezvény nézőit, hallgatóit **csak tömegszerűen szabad fényképezni**, a tömegből való kiemeléshez (amikor már nem látszik, hogy egy gyűlésen vett részt, vagy az arcát egy riporthoz veszik) szükséges az érintett hozzájárulása.

A rendezvény résztvevői a rendezvény bejelentésben megjelölt **befejezésének időpontjában kötelesek a rendezvény helyszínét elhagyni.**

Eljárási kérdések

A közterületen tartandó rendezvények megtartását engedélyeztetni nem kell, csupán **a bejelentés kötelező** (ebből az következik, hogy **a magánterületen tartandót még bejelenteni sem kell!**). Ezt a rendezvény helye szerint illetékes rendőrkapitányság, Budapesten a Budapesti Rendőrfőkapitányság felé kell megtenni, legalább **három nappal a rendezvény megtartásának tervezett időpontját megelőzően**. A bejelentési kötelezettség a rendezvény szervezőjét terheli, aki **természetes személy** lehet csak, a szervezetek is úgy tarthatnak csak rendezvényt, ha természetes személy szervezőt jelölnek ki. A **rendezvény rendjének biztosításáról a szervező** gondoskodik. A rendőrség és más arra illetékes szerv a rendezvény rendjének biztosításában a **szervező kérésére közreműködik** (és nem önkényesen), a rendezvényt megzavaró személyek eltávolításáról intézkedik. A rendőrség képviselője a rendezvényen jelen lehet. Ha a rendezvény résztvevőinek magatartása a rendezvény törvényességét veszélyezteti, s a rend másként nem állítható helyre, a szervező köteles a rendezvényt felosztatni.

A spontán gyülekezés nem esik bejelentési kötelezettség alá, hiszen nincsen szervező, aki bejelenthetné, így ott a gyülekezési joggal való visszaélés a be nem jelentés miatt nem valósulhat meg.

Önmagában a késedelmes bejelentésre hivatkozva sem tiltható meg azoknak a békés rendezvényeknek a megtartása (és így ezek nem is oszthatók fel!), amelyek a gyülekezésre okot adó esemény miatt nem jelenthetők be három nappal a tervezett rendezvény időpontja előtt.

Ha a rendezvény megtartása a népképviselői szervek (pl. országgyűlés) vagy a bíróságok zavartalan működését súlyosan veszélyeztetné, vagy ha a közlekedés más útvonalon nem biztosítható, a rendőrség a rendezvénynek a bejelentésben megjelölt helyszínen, vagy időben való **megtartását megtilthatja**.

A rendőrség gyakran arra hivatkozik, hogy „**műveleti területen**” nem lehet gyülekezni. A műveleti terület fogalmát sem a gyülekezési, sem a rendőrségi törvény nem ismeri, a fogalmat a honvédelmi törvény tartalmazza, azonban háborús esetekre vonatkoztatva, így az erre való hivatkozással történő tiltás jogellenes. (Ennek ellenére a rendőrség területeket lezárhat, az oda való belépést indokolt esetben megtilthatja, de nem műveleti terület címszó alatt.)

Ha a rendezvény bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást valósít meg, illetve mások jogainak és szabadságának sérelmével jár, vagy a rendezvényen a résztvevők fegyveresen, illetőleg felfegyverkezve jelennek meg, továbbá ha bejelentéshez kötött rendezvényt tiltó határozat ellenére tartanak, a **rendőrség a rendezvényt felosztatja.**

A rendezvény felosztatására, illetve a rendőri karhatalmi feladatok megkezdésére a helyszínen tartózkodó rendőri vezető ad parancsot.

A rendezvény felosztatását jól hallható módon - hangosbeszélőn – történő **figyelmeztetésnek kell megelőznie**, amely szerint ha a résztvevők nem hagynak fel a törvénysértő magatartásukkal, illetőleg a helyszínről önként nem távoznak el, akkor a rendőrség - akár kényszerítő eszköz igénybevételével is - felosztatja a rendezvényt. A rendőrség azt is közli, hogy a rendezvény helyszínét milyen irányban hagyják el (a helyszín elhagyásában a résztvevőket akadályozni tilos!). Ha a figyelmeztetés nem vezet eredményre, kétszer meg kell ismételni. A tömeg oszlatására - a rendőri kényszerítő eszközök alkalmazására - akkor kerülhet sor, ha összesen három figyelmeztetés ellenére a tömeg nem oszlik szét.

ÖSSZEGEZVE:

Gyülekezési jog hatálya alá tartozó rendezvényen bárki részt vehet, a rendezvényért a szervező felelős.

A rendezvény tartását be kell jelenteni a rendőrségen. A rendőrség a megtartást megtilthatja, ez ellen jogorvoslatra bírósági eljárásban van lehetőség.

A jogellenesen szervezett vagy bűncselekményt megvalósító rendezvényt a rendőrség felosztatja, ennek során kényszerítő eszközöket alkalmazhat, amelynek végeztével a résztvevőket igazoltathatja, előállíthatja. A felosztatás pusztán azért, hogy a rendezvényt késedelmesen jelentették be, nem jogszerű. A határidőben való bejelentés nem kötelező azon rendezvényeknél, amelyek egy váratlan helyzetre történő spontán reakálás eredményeképpen alakulnak gyülekezéssé.

Ha a szervező szerint a felosztatás jogellenes volt, ennek megállapítását a bíróságtól kérheti.